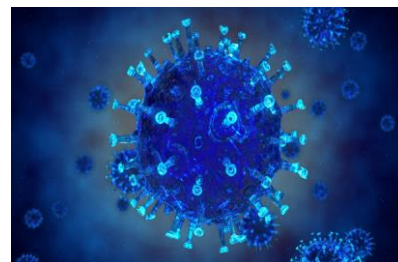

SLINAVKA

Slinavka je najpogostejša oblika prve okužbe s virusom herpes simpeksa tip 1 (HSV-1) v otroštvu. Za slinavko so značilne razjede na dlesni in na sluznici ust, pogosto so prisotne tudi mehurčaste spremembe okrog ust. Bolezen se pojavi pri 13-30% okuženih otrok.

Spremembe na koži in sluznici nastanejo zaradi razmnoževanja virusa, razpada celic in posledičnega uničenja tkiva. Prisotnost HSV-1 na sluznični površini ali na koži povzroči vstop virusa v živčne končiče in potovanje po živčnih vlaknih do trigeminalnega ganglion, t.j. živčnega prepleta v globljih tkivih obraza, kjer ostane v mirujoči obliki.

POVZROČITELJ: Virus HSV-1.

EPIDEMIOLOGIJA: Slinavka se pojavlja tipično pri otrocih med 6. mesecem in 5. letom starosti, lahko tudi pri starejših in adolescentih. Pojavlja se tekom celega leta in nima sezonskih nihanj.

PRENOS BOLEZNI: Slinavka se običajno prenaša z direktnim stikom z okuženimi izločki iz ust in z dotikanjem svežih sprememb. Prenaša se s simptomatske ali asimptomatske osebe s prvo ali ponovno okužbo. Otroci s slinavko izločajo HSV vsaj en teden, včasih celo več (v povprečju tri tedne). Občasna asimptomatska aktivacija virusa in njegovo izločanje se pojavlja tekom celega življenja. Inkubacija je 2 dni do 2 tedna, v povprečju 4 dni.

KLINIČNA SLIKA BOLEZNI: Za bolezen so značilne razjede dlesni in ustne sluznice, pogosto so prisotne tudi mehurčaste spremembe okrog ust. Pojavi se približno 1 teden po stiku z otrokom ali odraslo osebo, ki je pogosto brez simptomov. Običajno se začne z nespecifičnimi težavami, ki trajajo približno 4 dni in vključujejo vročino $>38^{\circ}\text{C}$, neješčnost, razdražljivost, slabo počutje, nespečnost in glavobol. Pogosto se te težave pripisujejo izraščanju zob, vendar otroci z izraščanjem zob nimajo sprememb v ustih in žrelu.

Spremembe na ustni sluznici se začnejo z rdečino in oteklino robov dlesni, ki hitro zakrvavijo in pojavom skupin drobnih mehurčkov. Mehurčki postanejo rumeni, počijo in se obdajo z rdečino, nato se zlijejo in tako nastanejo velike boleče razjede v in okrog ust. Pogosto razjede zakrvavijo, lahko se prekrijejo s temno oblogo. Spremembe se pojavljajo na lični sluznici, na jeziku, dlesni, trdem nebu in v žrelu. Ustnice in bližnja koža so prizadele v približno 2/3 primerov. Blage spremembe se zacelijo brez brazgotinjenja v približno enem tednu, pri težjem poteku lahko traja celjenje 2-3 tedne.

Pridruženi simptomi in znaki vključujejo zadah, zavračanje tekočine, neješčnost, vročino, bolečine v sklepih, glavobol ter povečane in boleče bezgavke pod spodnjo čeljustjo in na vratu. Odklanjanje hrane in tekočine je lahko zelo izraženo, saj otroke ob stiku s hrano in pijačo zelo peče in boli.

Aktivacijo mirujočega virusa lahko sprožijo sonce, mraz, poškodba, stres ali zmanjšana odpornost. Takrat se lahko pojavijo spremembe v ustih ali na ustnicah (herpes na ustnici). Čas trajanja bolezenskih težav variira. V povprečju traja vročina 0-8 dni, spremembe v ustih 7-18 dni, spremembe okrog ust 0-19 dni, težave s hranjenjem 4-17 dni, težave s pitjem 7 dni, slinjenje 0-13 dni.

ZAPLETI: Posebej POZOR pri osebah z zmanjšano imunostjo.

- Dehidracija - najpogostejši zaplet
- Herpetična okužba prsta na roki - običajno enostranska
- Herpetična okužba na očeh
- Razširjen herpetični ekcem - pri otrocih z atopijskim dermatitisom
- Zlepljene ustnice

DIAGNOZA: Diagnozo postavimo na podlagi značilnega videza in lokacije sprememb. Bolezni, ki se kažejo s podobnimi spremembami:

- **HERPANGINA:** Povzročajo jo enterovirusi. Značilne so boleče spremembe zadaj v žrelu, ki ne krvavijo. Bolezen se začne bolj akutno in traja krajši čas, pojavlja se predvsem poleti in zgodaj jeseni.
- **BOLEZEN ROK, NOG, UST:** Povzročajo jo enterovirusi, pojavlja se spomladi in zgodaj poleti. Značilen izpuščaj na okončinah je običajno obojestranski, lahko so prisotne tudi spremembe okrog ust, na ritnicah, na trupu in obrazu.
- **GLIVIČNA OKUŽBE UST:** Za bolezen so značilne bele lise na lični sluznici, na nebu, jeziku in v žrelu. Pojavlja se pri dojenčkih, po zdravljenju z antibiotiki ali inhalacijskimi glukokortikoidi in pri osebah z zmanjšano imunostjo.

ZDRAVLJENJE: Ustrezen vnos tekočine, ohlajene na sobno temperaturo ali iz hladilnika. Hrana naj bo tekoča oz. mehka in prav tako ohlajene na sobno temperaturo ali iz hladilnika. Pomembna je tudi protibolečinska terapija in nega ustnic.

PREVENTIVA: Okužbe s HSV-1 so pogoste pri majhnih otrocih. Večina teh okužb je asimptomatskih, otroci izločajo viruse in so ob tem brez težav. V fazi akutne bolezni, ki se kaže z bolezenskimi znaki, naj bo otrok izključen iz skupinskega varstva.

Viri:

https://www.uptodate.com/contents/herpetic-gingivostomatitis-in-young-children?search=herpetic%20gingivostomatitis&source=search_result&selectedTitle=1~61&usage_type=default&display_rank=1

Viri fotografij:

https://www.google.com/search?q=Virus+HSV-1&client=firefox-b-d&sxsrf=AJOqzXLv_meJYqJqzq8FIVzyRHUMKagng:16778228836970&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwia78i-n7_9AhXPtqQKHTLJA_0Q_AUoAXoECAEQAw&biw=1920&bih=906&dpr=1#imgrc=WDpKZk-RYlg8RM

https://www.google.com/search?q=herpetic+gingivostomatitis&client=firefox-b-d&sxsrf=AJOqzXLv_meJYqJqzq8FIVzyRHUMKagng:1677826691058&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiC4qi_I7_9AhX98LsIHUBkD10Q_AUoAXoECAEQAw&biw=1920&bih=906&dpr=1#imgrc=Bzqf_gTJpCi5LM

https://www.google.com/search?q=herpetic+gingivostomatitis&client=firefox-b-d&sxsrf=AJOqzXLv_meJYqJqzq8FIVzyRHUMKagng:1677826691058&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiC4qi_I7_9AhX98LsIHUBkD10Q_AUoAXoECAEQAw&biw=1920&bih=906&dpr=1#imgrc=BzIKf51b7KxwM

https://www.google.com/search?q=HERPETIC+WHITOW&tbn=isch&ved=2ahUKEwimcaKmb_9AhU5n_0HHYtdBdoQ2-cCegQIABAA&ooq=HERPETIC+WHITOW&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECCMQJ1D7B1jMHmCtI2gBcAB4AIABiQGIaElDkgEDMS4zmAEoAEbqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&scient=img&ei=LZwBZPDOD7m-9u8PhLuX0A0&client=firefox-b-d#imgrc=obKCKdwPdrillM

https://www.google.com/search?q=herpetic+gingivostomatitis&client=firefox-b-d&sxsrf=AJOqzXLv_meJYqJqzq8FIVzyRHUMKagng:1677826691058&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiC4qi_I7_9AhX98LsIHUBkD10Q_AUoAXoECAEQAw&biw=1920&bih=906&dpr=1#imgrc=pUzhFwZu8WGYVM